

Zakurrak oinutsik

Mikel PERUARENA

Aseli

Donostian trenetik jaitsi naizenean ez dut begiratu alboetara, ez diet begiratu sakelako telefonoaren musikari kateaturik doazen gazte-xoei, ezta etxeak garbitzera arropa saltzera bulegoak txukuntzera umeak zaintzera doazen emakumeei ere. Egin berri dudan elkarrizketa buruz gomuta gozoan noa, ikasi berri ditudan psikologiako eza-gutzak nire eguneroko bizitzan nola baliatuko ditudan asmatzen.

Aitzakiarik gabeko elkarrizketa izan da. Azaldu didate, funtsean, hitzun gutxituok zakur elektrokutatuaren sindromea dugula. Alegia, zakur bat hartu zuten behin –nork, noiz, non, ez dakit; berdin dio, zakurrak oinutsik ibiltzen dira toki guztietan–, bi kaxa eta korronte elektriko bat. Torturatu egin zuten zakurra: deskarga elektrikoak ematen zizkioten kaxa batean sartu orduko eta, haiengandik ihesi, beste kaxara mugitzen bazen, beste kaxan ere deskarga elektrikoak ematen zizkioten. Atzenerako, ihes ere ez zuen egiten zakurrak. Han edo hemen etzan, deskargak pairatzen zituen, eraman handiz. Zertarako ihes egin, ihesbiderik ez bada? Deskarga horien eragin psikologikoa nola gaintetik astindu eta gatazka linguistikoak beste era batera nola kudea litezkeen irakasten duen gizaseme ondo interesgarria da, elkarrizketatu dudana.

Burutazio horiekin, ez naiz konturatu ere egin geltokian nire tankerako beste gazte batzuen bizkarreko zorroak miatzen ari diren guardia zibilez. Horregatik harritu naiz, kanpora irten eta, atzetik, «¡Señor! ¡Señor!», erdi builaka, erdi edukazioz, guardia zibil bat etorri zaidanean. Bizarra haztatu, burutazioak brastakoan memoriaren er-

tzera zokoratu, bizkar zorroa eskuarekin tinkatu eta, atzera begiratu dudanerako, bertan zegoen aurpegiko azala ondo leun eginda zuen agente begi berdekoa.

—¿Me puede mostrar su mochila?

Ezetz esan gabe erantzun diot baietz, ezetz esan gabe baietz esatea besterik espero ez duen SStako brigada gazteari. Fusila bi eskuekin tenkaturik etorri zait gibeletik, ni batere konturatu gabe, eta Alexander platzeko geltoki sarreretako baten aurrean gelditu nau, presaka doazen neskame kofiadunen haur uniformatuen judu izardunen eta gizon pipadunen begiraden aurrean bilutzuz. Maleta lurrean pausatu eta nola zabaltzen dudan begiratzan dit Berlin erdiak, SStako brigada gazteak, fusila tenkatzeari utzi barik, eskuetako bat maleta barruan sartuta, nire arropen artean zer edo zer susmagarria aurkitzeko ahalegina egiten duen bitartean.

—Was sind das für Papiere?

—Kazetaria naiz.

Soldadu bibotedunak paperak irakurtzeko itxura egin du. Jipijapazko kapeluaren azpian ezker-eskuin mugitu ditu begiak, atzera eta aurrera erabili ditu paperak, baina badakit mauserari eusten dion esku horrekin trebeagoa dela, irakurketara emanda daukan eskuarekin baino, gerra hasi zenetik Kubara bidali dituzten gehienak bezala, bestalde. Sarjentuari deitu dio, paperak eman dizkio, eta nire alandora zuriak eta galtza beltzak miatzen jarraitu du. Sarjentua gizon helduagoa da, baina berdin gaztea oraindik; ez ditu nik baino urte gehiago izango. Harritzen nau Espainiako soldadu hauek zenbateraino nahasten diren bertako biztanleekin, hain baitute azal belzkara. Irlara etorri aurretik ez nituen europarrak apenas ezagutzen, pentsatzen nuen britainiarren eta estatubatuarren tankera izango zutela, baina beste kasta batekoak dira, antza, Europako hegoaldeko biztanle hauek.

—¿Es usted periodista?

—Horixe esan diot zure gizonari.

—¿Para qué periódico trabaja?

Duda izan dut, instant batez, eta neure kasa lan egiten dudala erantzun diot azkenean; Londongo egunkari ezberdinetan argitaratzen ditudala artikuluak, erantzun diot. Burutik kepia kendu eta izerdia xukatzen hasi da kaboia. Ez bide du ingelesa menderatzen, iraultza hasi zenetik Aljerrera heldu diren militar frantziar gazte gehienek bezala. Bero egiten du geltoki nagusiaren atarian, eguzki galdatan egoteko. Uztaila da, jaka erantzi ote dezakedan galdetu diot kaboari. Baietz egin dit begi berdeekin, kentzeko jaka nahi badut, eta paperak eta baimenak eskatu dizkit, otoi, arauz izango ditudala noski, tramite hutsa dela. Paperak hartu, zabaldu, eta nire argazki zahar hori erkatu du neure aurpegiarekin.

—Où êtes-vous?

—Al Aaiundik.

«Ja!» egin du militar altuenak, Chiapastik jaiste hutsa delitu balitz bezala. Berrito galdetu dit, ea zein mediorentzat lan egiten dudan, «Zein mediorentzat lan egiten duzula esan duzu?», eta berrito erantzun diot Europako egunkari ezberdinetzat idazten ditudala kronikak. Agiriak begiratu ditu ostera –argazkia maiztuko du zarpail horrek–, eta datuak egjzatu behar dituela esan dit. Beste militarri, txikieneri, agindu dio zakutoa bakean uzteko. Ez zuen aski izango egun osoa, egin ditudan elkarrizketa guziak banan bana irakurri behar balitu. Bide ertzeko lohietan sartua dagoen kamioi militarri sartu da; telefonoz hizketan sumatu dut. Ordu laurdeneko eternitate bat igaro da, eta euria hasi du. Kamioitik jaitsi eta itzuli denean galdetu diot, ea zilegi ote zaidan euritik estalperen batera joatea. Baina, erantzun beharrean, Chiapastik al natorren galdetu dit berrito. Baietz egin diot. Ea Marcos elkarrizketatzea lortu ote dudan. Zirtolari dagoenez, eta ni baino askoz zaharragoa ere ez denez, ezetz erantzutera ausartu naiz, Emiliano Zapataren atzetik nabilela, baina ez dudala haren idazkariarekin hitz egitea lortu oraindik.

—¡Vaya! Un ratito no más que se pasó por acá. ¿Verdad Gómez?

—Sí, mi capitán.

—Una pena. Tuvimos que balacearlo, al muy joeputa. Nos salió rebelde.

Nekatu plantak eginez begiratu diot bizar leun eta begi berdeko polizia turkiarrari. Istanbul esnatzen ari da; kaleetan ez dago, artean, kurduen mendietara joateko trena hartu nuen egunean baino azantza handiagoa. Dendari bat ika-mikan ari da fruta kaxa lurrera bota dion emakumearekin. Poliziak barre egiten du, nire paperak eta baimenak eskuetatik askatu gabe. Ez ditut barre horiek gustuko. Geltokiko sarreran bridaz lotua dagoen mando hura bezala sentitzen hasi naiz. Jarrera honekin jarraitzen badut, eta ez badut kooperatzen, Ocalan elkarrizketatzeko lehen eskuko baimena izango dudala mehatxu egin dit. «Elkarrizketa luze-luze bat egin ahal izango diozu, jauna», esan dit.

—Lütfen, sizin kamera ödünç alabilir miyim?

Mertzenario kankailu errusiar horrek oraindik ez dizkit paperak itzuli, eta kamara kendu nahi dit orain. Grozniko tren estazioa puska-ka erortzen ari da. Miria berritzen ari dira, bai, baina inbertsioak ez dira iristen bazter guztietara. Errazagoa da deuseztatzea, beti errazagoa da bazterrak txikitzea. Sutzen ari naiz, eta esan egin diot azkenean, presaka nabilela, zita bat dudala. Begi berdeak izango ditu, baina gainerako militarrek bezain kankailua da errusiar hau. Esan egin diot. Ezetz.

—Argazkiak neureak dira. Pribatuak. Ez dizkizuet zertan erakutsi.

Ez naiz prentsa askatasunaz eztabaidatzen hasiko ia bi metro luze baden, eta nire bi izterrak batera hartuta baino lodiagoa den metralleta besazpian zintzilik duen robocop horrekin, baina ez diot ba argazki kamera emango. Ez hemen, Gazara sartzeko checkpoint honetan, soldadu israeldarrez inguratuta. Hemen, ura edateko askatasunik ere ez dute uzten eta, zer hasiko naiz mendebaldekeria horiekin? Indarka beharko dit kendu. Beste soldadu batzuei dei egin die militarrek, eta halaxe kendu didate kamera, indarka; besoetatik heldu eta lurrera bota naute, edukazio handiz, hori bai. Minik hartu al dudan galdetu dit robocopek:

—Have you hurt, sir?

Ironia da Argentina eta Txile arteko muga honetan poliziek soberan daukatena. Maputxeekin batez ere. Baita nirekin ere. Ahulagoekin orobat. Bizkar zorrotik paperak hartzeko agindu dio uniformedun batek beste bati; nire kamerako argazkiak ikustera bildu dira bost buru. Barre egin dute, eta gero borratu egin dituzte guztiak.

—Vaya. Fue sin querer. Se me fueron los dedos —esan du batek.

—Estas tecnologías, es lo que tienen —zuritu du beste batek.

Barre egin dute denek batera, kaboek, robocopek, sarjentuek, poliziek, kapitainek eta denek. Bizkar zorro hustua, kamera borratua eta paperak, denak bota dituzte lurrera, nire ondora.

—Puede usted continuar viaje —gaztigatu naute.

Eta ni zakur eritua bezala sentitu naiz, oinutsik, kaxa batetik bestera, deskarga elektrikoak jasotzeaz nekaturik.

—¡Levántese! ¡Vamos, circule!

Haur eta gazte literatura